

Luchynskyy M. A. Стан загальносоматичного здоров'я дітей Прикарпаття = State of Precarpathian children's somatic health. Journal of Education, Health and Sport. 2015;5(10):91-97. ISSN 2391-8306. DOI <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.32503>
<http://ojs.ukw.edu.pl/index.php/johs/article/view/2015%3B5%2810%29%3A91-97>
<https://pbn.nauka.gov.pl/works/659791>
Formerly Journal of Health Sciences. ISSN 1429-9623 / 2300-665X. Archives 2011–2014
<http://journal.rsw.edu.pl/index.php/JHS/issue/archive>

Deklaracja.
Specyfika i zawartość merytoryczna czasopisma nie ulega zmianie.
Zgodnie z informacją MNiSW z dnia 2 czerwca 2014 r., że w roku 2014 nie będzie przeprowadzana ocena czasopism naukowych; czasopismo o zmienionym tytule otrzymuje tyle samo punktów co na wykazie czasopism naukowych z dnia 31 grudnia 2014 r.
The journal has had 5 points in Ministry of Science and Higher Education of Poland parametric evaluation. Part B item 1089. (31.12.2014).
© The Author (s) 2015;
This article is published with open access at Licensee Open Journal Systems of Kazimierz Wielki University in Bydgoszcz, Poland and Radom University in Radom, Poland
Open Access. This article is distributed under the terms of the Creative Commons Attribution Noncommercial License which permits any noncommercial use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original author(s) and source are credited. This is an open access article licensed under the terms of the Creative Commons Attribution Non Commercial License (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc/3.0/>) which permits unrestricted, non commercial use, distribution and reproduction in any medium, provided the work is properly cited.
This is an open access article licensed under the terms of the Creative Commons Attribution Non Commercial License (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc/3.0/>) which permits unrestricted, non commercial use, distribution and reproduction in any medium, provided the work is properly cited.
The authors declare that there is no conflict of interests regarding the publication of this paper.
Received: 02.08.2015. Revised 05.09.2015. Accepted: 29.09.2015.

УДК 613.95

Стан загальносоматичного здоров'я дітей Прикарпаття State of Precarpathian children's somatic health

Лучинський М. А.
M. A. Luchynskyy

ДВНЗ «Тернопільський державний медичний
Університет імені І. Я. Горбачевського МОЗ України»,

SHEI "I Horbachevsky Ternopil State Medical University Healthcare Ministry of
Ukraine"

Лучинський М.А.
завідуючий кафедрою терапевтичної стоматології
ДВНЗ «Тернопільський державний медичний
університет імені І.Я. Горбачевського МОЗ України»,
д-р мед. наук, доцент,
Україна, м. Тернопіль

Резюме

В даній статті приведений аналіз рівня загальносоматичної патології у дітей, які проживають у різних клімато-географічних регіонах Прикарпаття, з різним антропогенним навантаженням на організм дитини. Доведено, що у дітей антропогенно несприятливих регіонів проживання знижена резистентність організму, що підтверджується збільшенням частоти скарг та частоти загально соматичних захворювань.

Ключові слова: діти, захворюваність, клімато-географічний регіон.

STATE OF PRECARPATHIAN CHILDREN'S SOMATIC HEALTH

M. A. Luchynskyy (Ternopil)

SHEI "I Horbachevsky Ternopil State Medical University Healthcare Ministry of Ukraine"

Summary

This article analyzes the level of somatic diseases in children living in various climato-geographical regions of the Precarpathians, with varying anthropogenic load on the organism of the child. It has been proved that organism resistance of children from anthropogenic unfavorable regions is reduced, that is approved by increased frequency of complaints and the frequency of somatic diseases.

Tags: children, morbidity, climato-geographical region.

Вступ. Однією з найбільш актуальних проблем медичної науки в Україні є стан здоров'я населення, в тому числі його складової - стоматологічного здоров'я [1, 3, 5-7]. До переліку показників, які різносторонньо характеризують стан здоров'я населення і підлягають динамічному спостереженню та аналізу відносяться показники поширеності захворювань (загальної та первинної захворюваності). Згідно літературних даних загально соматична захворюваність дітей має важливий вплив на рівень стоматологічного здоров'я, розвиток і важкість протікання стоматологічних захворювань [2, 4, 8-10]. Низький рівень стоматологічного здоров'я, насамперед дитячого населення, негативно впливає на стан загального здоров'я, спричиняючи соціальні та фінансові проблеми та негативно впливаючи на рівень соціально-економічного розвитку країни.

Мета. Вивчити стан загально соматичної захворюваності у дітей, які проживають у різних умовах довкілля.

Матеріал і методи дослідження. Для оцінки стану соматичного здоров'я дітей проводили аналіз статистичних даних захворюваності дітей Івано-Франківської області. Матеріали для аналізу було отримано у Івано-Франківському обласному відділі охорони здоров'я, Івано-Франківській обласній дитячій клінічній лікарні та в обласному статистичному управлінні. Згідно з рекомендаціями ВООЗ структуру загальної захворюваності у дітей вивчали відповідно до основних класів хвороб за МКХ-10.

Результати дослідження та їх обговорення. За період 2012-2014 рр. показники поширеності хвороб серед дітей Івано-Франківської області коливались від 2124,90 ‰ у 2012 році до 2088,05 ‰ на 1 тисячу дитячого населення у 2014 році, а показників первинної захворюваності – від 1639,37 ‰ у 2012 році до 1605,23 ‰ у 2014 році. Аналіз показників захворюваності дітей, які проживають у різних регіонах області протягом 2012-2014 рр., показав, що найвищі показники як поширеності хвороб, так і первинної захворюваності були зареєстровані у дітей передгірського регіону (відповідно 2098,50-2302,87 та 1626,95-1848,81 ‰), а найнижчі – у дітей гірського регіону (1704,09-1752,76 та 1269,42-1330,27 ‰) (табл. 1).

Таблиця 1 – Захворюваність дитячого населення різних регіонів Івано-Франківської області (на 1 тисячу дітей в ‰)

Рік звітності	Рівнинний регіон	Передгірський регіон	Гірський регіон	Область
Поширеність хвороб				
2012	2045,99	2302,87	1728,57	2121,43
2013	2045,99	2163,12	1752,76	2124,90
2014	2057,93	2098,50	1704,09	2088,05
Первинна захворюваність				
2012	1590,99	1848,81	1292,68	1632,36
2013	1590,99	1711,96	1330,27	1639,37
2014	1587,52	1626,95	1269,42	1605,23

Рівень поширеності хвороб значною мірою відображає накопичення хронічної патології серед дітей. Основну частку в структурі поширеності хвороб дітей формують хвороби органів дихання, на які у 2014 році припадало 53,94 % усіх випадків зареєстрованих захворювань серед дітей області, в т. ч. 49,08 % серед дітей рівнинного регіону, 52,75 % серед дітей передгірського регіону, 45,60 % серед дітей гірського регіону. Найвищі рівні поширеності хвороб органів дихання спостерігались серед дітей рівнинного регіону (1010,11 ‰), найнижчі – серед дітей гірського регіону (776,29 ‰).

Друге місце у дітей рівнинного та передгірського регіонів посіли хвороби органів травлення (1010,11 та 1107,02 ‰), а у дітей гірського регіону – хвороби ендокринної системи (175,64 ‰).

На третьому – у дітей рівнинного регіону знаходились хвороби сечостатевої системи (137,38 ‰), у дітей передгірського регіону – хвороби ендокринної системи (127,19 ‰), у дітей гірського регіону – хвороби органів травлення (132,29 ‰) (табл. 2).

Таблиця 2 – Показники поширеності хвороб серед дитячого населення різних регіонів Івано-Франківської області (на 1 тисячу дітей) у 2014 році

№ класів	Класи хвороб (за МКХ-10)	Регіон			
		Рівнинний	Передгірський	Гірський	Область
I	Інфекційні і паразитарні хвороби	92,89	62,73	105,5	85,16
III	Хвороби крові та кровотворних органів	83,06	104,70	89,18	100,39
IV	Хвороби ендокринної системи	105,52	127,19	175,64	120,36
VI	Хвороби нервової системи	57,24	59,42	51,40	43,37
VII	Хвороби ока та придаткового апарату	89,55	109,11	99,58	104,61
VIII	Хвороби вуха та соскоподібного відростка	56,45	57,49	56,78	57,06
X	Хвороби органів дихання	1010,11	1107,02	776,29	1126,37
XI	Хвороби органів травлення	139,9	128,47	132,29	131,29
XII	Хвороби шкіри та підшкірної клітковини	109,46	104,31	80,41	93,39
XIII	Хвороби кістково-м'язової системи	57,62	55,48	40,55	55,97
XIV	Хвороби сечостатевої системи	137,38	65,82	40,55	43,43
	Інші класи хвороб	118,75	116,76	55,92	126,65
	Всього	2057,93	2098,50	1704,09	2088,05

Порівняння рівнів поширеності різних класів хвороб серед дітей трьох регіонів виявило, що у дітей, які проживали в гірському регіоні, були найвищі рівні показника з приводу хвороб ендокринної системи (175,64 %) та інфекційних й паразитарних хвороб (105,5 %); у дітей рівнинного регіону – з приводу хвороб: органів травлення (139,90 %), сечостатевої системи (137,38 %), шкіри і підшкірної клітковини (109,46 %),

кістково-м'язової системи (57,62 %) та інших класів хвороб (118,45 %); у дітей передгірського регіону – з приводу хвороб: крові та кровотворних органів (104,70 %), ока та придаткового апарату (109,11 %), нервової системи (59,42 %), вуха та соскоподібного відростка (57,49 %).

Показники первинної захворюваності відображають рівень вперше зареєстрованих хвороб, як гострих так і хронічних, за календарний рік на даній території в розрахунку на 1 тисячу населення.

Аналіз цих показників серед дитячого населення області в цілому та дітей, які проживають у різних регіонах, показав (табл. 3), що найбільш високі рівні первинної захворюваності були зареєстровані у зв'язку із хворобами органів дихання (1060,59 % – серед дітей області, 1063,4 % – серед дітей передгірського, 968,10 % – серед дітей рівнинного та 726,43 % – серед дітей гірського регіонів).

Таблиця 3 – Показники первинної захворюваності дитячого населення різних регіонів Івано-Франківської області (на 1 тисячу дітей) у 2014 році

№ класів	Класи хвороб (за МКХ-10)	Регіон обстеження			
		Рівнинний	Передгірський	Гірський	Область
I	Інфекційні та паразитарні хвороби	90,91	62,34	84,68	72,83
III	Хвороби крові та кровотворних органів	37,23	40,29	34,59	37,34
IV	Хвороби ендокринної системи	28,86	34,15	45,29	32,40
VI	Хвороби нервової системи	21,83	26,83	35,18	21,22
VII	Хвороби ока та придаткового апарату	41,62	63,64	62,46	53,44
VIII	Хвороби вуха та соскоподібного відростка	51,77	57,49	53,06	53,18
X	Хвороби органів дихання	968,10	1063,74	726,43	1060,59
XI	Хвороби органів травлення	96,71	79,67	88,77	82,19
XII	Хвороби шкіри та підшкірної клітковини	98,47	99,23	70,26	82,47
XIII	Хвороби кістково-м'язової системи	23,24	15,92	13,60	22,59
XIV	Хвороби сечостатевої системи	61,48	35,99	17,98	22,58
	Інші класи хвороб	67,30	47,66	37,12	64,40
	Всього	1587,52	1626,95	1269,42	1605,23

Друге місце у первинній захворюваності серед дітей рівнинного та передгірського регіонів посідали хвороби шкіри та підшкірної клітковини (98,47 та 99,23 ‰), а дітей гірського регіону – хвороби органів травлення (88,77 ‰). На третьому місці у дітей рівнинного та передгірського регіонів знаходились хвороби органів травлення (96,71 та 79,67 ‰), а у дітей гірського регіону – інфекційні та паразитарні хвороби (84,68 ‰).

При порівняння рівнів первинної захворюваності у зв'язку із різними класами хвороб серед дітей цих трьох регіонів встановлено, що у дітей, які проживали в гірському регіоні, були найвищі рівні цього показника з приводу хвороб: ендокринної (45,29 ‰) та нервової систем (35,18 ‰); у дітей рівнинного регіону – з приводу інфекційних та паразитарних захворювань (90,91‰), хвороб: органів травлення (96,71 ‰), сечостатевої (61,48 ‰), кістково-м'язової систем (23,24 ‰) та інших класів хвороб (67,30 ‰); у дітей передгірського регіону – у зв'язку із хворобами: органів дихання (1063,74 ‰), шкіри і підшкірної клітковини (99,23 ‰), ока та придаткового апарату (63,64 ‰), вуха та соскоподібного відростка (57,49 ‰), крові та кровотворних органів (40,29 ‰).

Висновки. Аналіз рівня загально соматичної патології у дітей, які проживають у різних клімато-географічних регіонах Прикарпаття, з різним антропогенним навантаженням на організм дитини показав різні рівні захворюваності дитячого населення в залежності від умов мешкання. Доведено, що у дітей антропогенно несприятливих регіонів проживання знижена резистентність організму, що підтверджується збільшенням частоти скарг та частоти загально соматичних захворювань.

Список літератури.

1. Антипкін Ю. Г. Стан здоров'я дітей в умовах дії різних екологічних чинників / Ю. Г. Антипкін // Мистецтво лікування. – 2005. – № 2. – С. 16-23.
2. Беззушко Е. В. Комплексна оцінка стоматологічного здоров'я та фізичного розвитку дітей, що проживають у регіоні з комбінованим впливом забруднення довкілля та дефіциту фтору і йоду / Е. В. Беззушко // Довкілля та здоров'я. – 2010. – № 1. – С. 45-47.
3. Бердник О. В. Основні закономірності формування здоров'я дитячого населення, що проживають у регіонах з різною екологічною ситуацією: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня док. мед. наук.: спец.14.02.01 «Гігієна» / О. В. Бердник – К., 2003. – 35 с.
4. Даутов Ф. Ф. Факторы риска и стоматологическая заболеваемость детей в

- крупном промышленном городе / Ф. Ф. Даутов, Г. Н. Лысенко, А. И. Лысенко // Гигиена и санитария. – 2005. – № 5. – С. 16-17.
5. Зербіно Д. Д. Екологічні хвороби: постановка проблеми / Д. Д. Зербіно // Мистецтво лікування. – 2009. – № 1. – С. 65-68.
6. Лук'янова О. М. Проблеми здоров'я здорової дитини та наукові аспекти профілактики його порушень / О. М. Лук'янова // Мистецтво лікування. – 2005. – № 2. – С. 6-15.
7. Моисеенко Р. А. Охрана здоровья матерей и детей в Украине: проблемы и перспективы / Р. А. Моисеенко // Здоровье женщины – 2003. – №3. – С. 8-16.
8. Савичук Н. О. Стоматологічне здоров'я дітей, методологічні підходи та критерії його оцінки / Н. О. Савичук, О. В. Клітинська // Соврем. стоматология. – 2008. – № 1. – С. 94-98.
9. Смоляр Н. І. Стоматологічне здоров'я дітей. Досягнення, проблеми, перспективи : актова промова 16 листоп. 2006 р. / Н. І. Смоляр. – Львів : ГалДент, 2006. – 27 с.
10. Хоменко Л. О. Стоматологічне здоров'я дітей, що проживають в умовах низького рівня забруднення довкілля / Л. О. Хоменко // Новини стоматології. – 2006. – № 4. – С. 72-74.